

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри фінансів та обліку
Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

ПИЛИПЕНКО Ольги Олегівни

на дисертаційну роботу Акулова Олексія Олексійовича
на тему: «Економіка ІТ-сектора в відновленні та стабілізації національної
економіки»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

В умовах повномасштабної війни, суттєвих структурних диспропорцій національної економіки, втрати частини виробничого потенціалу, руйнування логістичної та промислової інфраструктури особливої ваги набуває пошук нових джерел економічного зростання, здатних забезпечити відновлення економіки на інноваційній основі та сформувані передумови для її довгострокової стійкості. За таких обставин саме ІТ-сектор, який демонструє високий рівень адаптивності, експортної спроможності, технологічної динаміки та інтегрованості у світовий цифровий простір, розглядається як один із ключових драйверів економічного відновлення держави.

Слід відзначити, що дисертант обґрунтовано виходить за межі традиційного підходу до оцінювання ролі ІТ-сектора лише як експортно орієнтованої галузі сфери послуг. У роботі акцентовано увагу на його системоутворюючій функції в сучасній економіці, здатності формувати мультиплікативні ефекти, стимулювати цифрову трансформацію інших секторів, прискорювати технологічне оновлення виробництва та підвищувати конкурентоспроможність національної економіки. Такий підхід є цілком обґрунтованим, оскільки сучасні тенденції розвитку світової економіки засвідчують, що цифровізація та використання інформаційних технологій дедалі більше визначають продуктивність, інноваційну активність і темпи економічного зростання.

Особливої актуальності дослідженню надає його орієнтація на аналіз ролі ІТ-сектора саме в умовах післявоєнного відновлення України. На відміну від значної кількості наукових праць, присвячених загальним питанням цифрової економіки або розвитку ІКТ, автор зосереджує увагу на механізмах впливу ІТ-сектора на макроекономічну стабілізацію, структурну трансформацію та формування внутрішніх джерел економічного зростання. Важливим є прагнення автора

дослідити не лише прямий внесок сектору у створення валової доданої вартості, а й його непрямий вплив через міжгалузеві взаємозв'язки, мультиплікативні ефекти та взаємодію з іншими складовими національної економіки.

Позитивної оцінки заслуговує й те, що дисертаційне дослідження враховує сучасні світові тенденції розвитку цифрової економіки, концепції ендogenous економічного зростання, цифрової трансформації та інноваційного розвитку, поєднуючи їх із сучасними потребами української економіки. Це свідчить про високий рівень відповідності теми дисертації пріоритетним напрямам розвитку економічної науки, державної економічної політики та стратегічним завданням післявоєнного відновлення України.

Також важливо підкреслити, що результати дослідження мають не лише теоретичне, а й вагоме прикладне значення. Запропоновані автором підходи до оцінювання впливу ІТ-сектора на економічне зростання, формалізації міжгалузевих взаємозв'язків і визначення мультиплікативних ефектів можуть бути використані під час розроблення державної політики цифрового розвитку, програм структурної модернізації економіки, а також стратегій стимулювання інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності України.

Тема дисертаційної роботи логічно пов'язана з виконанням науково-дослідних робіт Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК», зокрема тем: «Національна економіка та економіки галузевих ринків в умовах інституційної невизначеності» (номер державної реєстрації 0120U100086) та «Напрями трансформації національної фінансової системи в економічному циклі» (номер державної реєстрації 0123U102899), у межах яких досліджувалися проблеми інноваційного розвитку, цифрової трансформації економіки, забезпечення економічної стійкості та формування сучасної моделі післявоєнного відновлення України. Отримані автором результати розвивають зазначені напрями досліджень, конкретизують окремі їх положення та формують нові науково обґрунтовані підходи до визначення місця і ролі ІТ-сектора у забезпеченні макроекономічної стабілізації та структурної модернізації національної економіки.

Отже, тема дисертації є своєчасною, суспільно значущою та науково обґрунтованою. Вона відповідає сучасним потребам розвитку економічної науки, стратегічним пріоритетам цифрової трансформації та післявоєнного відновлення України, а також характеризується високою теоретичною і практичною цінністю, що підтверджує актуальність проведеного дослідження.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Акулова О.О., характеризуються належним рівнем обґрунтованості, логічною послідовністю викладу матеріалу та достатнім ступенем достовірності отриманих результатів. Це забезпечується чітким визначенням мети

й завдань дослідження, коректним формуванням його об'єкта і предмета, використанням сучасного методологічного інструментарію економічної науки, а також широкою інформаційною базою, яка охоплює нормативно-правові акти, офіційні статистичні матеріали, міжнародні аналітичні звіти, наукові публікації українських і зарубіжних учених та результати власних аналітичних досліджень автора.

Дисертаційне дослідження побудоване відповідно до загальноприйнятої логіки проведення наукових досліджень. Структура роботи є внутрішньо узгодженою, а зміст окремих розділів забезпечує послідовне розкриття поставленої мети. Теоретичні узагальнення, наведені у першому розділі, створюють належне концептуальне підґрунтя для подальших аналітичних і прикладних досліджень, тоді як результати економічного аналізу, представлені у наступних розділах, логічно підводять до формування авторських висновків і практичних рекомендацій.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується комплексним використанням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Автором застосовано методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу, інституційно-структурний підхід і метод класифікаційного аналізу, методи економіко-статистичного аналізу, зокрема аналіз часових рядів, порівняльний та структурний аналіз, а також методи графічної інтерпретації даних, методи міжгалузевого аналізу на основі таблиць «витрати-випуск», методи імітаційного моделювання та штучних нейронних мереж, що є адекватними поставленим дослідницьким завданням і відповідають сучасним вимогам до проведення економічних досліджень. Вибір методичного інструментарію є достатньо аргументованим, а його використання дозволило забезпечити комплексність аналізу процесів розвитку ІТ-сектора та оцінювання його впливу на відновлення і стабілізацію національної економіки.

Позитивної оцінки заслуговує використання автором значного масиву статистичних даних, офіційної інформації державних органів влади, міжнародних організацій, профільних аналітичних центрів і галузевих досліджень, що забезпечує репрезентативність інформаційної бази та підвищує рівень достовірності отриманих результатів. Проведений аналіз сучасного стану ІТ-сектора України, тенденцій його розвитку та місця в структурі національної економіки ґрунтується на актуальних емпіричних даних, що дозволило сформулювати об'єктивні висновки щодо його ролі в забезпеченні економічної стійкості держави.

Важливо відзначити, що наукові висновки дисертанта не мають декларативного характеру, а логічно випливають із проведеного теоретичного та емпіричного дослідження. Запропоновані рекомендації щодо посилення ролі ІТ-сектора у процесах післявоєнного відновлення економіки України базуються на результатах проведених аналітичних досліджень, враховують сучасні тенденції цифрової трансформації світової економіки та особливості функціонування національної економічної системи в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

Достовірність отриманих результатів підтверджується також їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, відображенням основних положень дисертації у 12 наукових публікаціях автора, а також впровадженням окремих результатів дослідження у практичну діяльність Асоціації фахівців з нерухомості (ріелторів) України та освітній процес КНЕУ імені Вадима Гетьмана, що свідчить про їх наукову і прикладну цінність.

Водночас слід підкреслити, що автор не обмежується описом існуючих тенденцій розвитку ІТ-сектора, а здійснює їх критичний аналіз, узагальнює сучасні наукові підходи та пропонує власне бачення напрямів підвищення ефективності використання потенціалу цифрової економіки як одного з ключових чинників економічного зростання України. Це свідчить про достатній рівень самостійності проведеного дослідження, належне володіння сучасними методами економічного аналізу та вміння автора формувати науково обґрунтовані висновки.

У цілому ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі Акулова О.О., є достатньо високим. Використані методологічні підходи, інформаційна база дослідження, логіка викладення матеріалу та взаємозв'язок між поставленими завданнями й отриманими результатами дають підстави вважати сформульовані автором наукові положення аргументованими, достовірними та такими, що мають теоретичне й практичне значення для подальшого розвитку економічної науки та формування державної політики у сфері цифрової трансформації й післявоєнного відновлення національної економіки.

Зміст дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки, з яких 177 сторінок займає основний текст. Робота містить 17 таблиць та 25 рисунків. Список використаних джерел налічує 182 позиції; 6 додатків розміщено на 47 сторінках.

Дисертація має чітку логічну побудову, що відповідає поставленій меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Структура роботи забезпечує послідовний перехід від теоретичного дослідження ІТ-сектора як складника національної економіки до аналізу й оцінювання його ролі в контексті відновлення та стабілізації української економіки, а також моделювання його подальшого розвитку. Матеріал викладено у науковому стилі з дотриманням принципів академічної доброчесності, а кожен розділ логічно пов'язаний із загальною концепцією дослідження та містить теоретичні, методичні й прикладні результати.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету і завдання дисертаційної роботи, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних

результатів, наведено відомості про їх апробацію, впровадження, особистий внесок здобувача та публікації за темою дисертації.

У першому розділі – «Теоретичні основи дослідження ІТ-сектора як складника національної економіки» – автором досліджено еволюцію наукових підходів до розуміння ролі інновацій та інноваційних секторів у забезпеченні економічного розвитку, проаналізовано становлення концепцій цифрової економіки та визначено місце ІТ-сектора у її структурі. Значну увагу приділено уточненню понятійного апарату, визначенню меж ІТ-сектора та його взаємозв'язку з ІКТ-сектором, цифровою та креативною економікою. Автором систематизовано міжнародні підходи до статистичної ідентифікації ІТ-сектора, проаналізовано досвід провідних країн щодо оцінювання його впливу на економічний розвиток та обґрунтовано доцільність використання мультиплікативного підходу й моделей «витрати–випуск» для дослідження міжгалузевих ефектів цифрової трансформації. Такий зміст першого розділу забезпечує належне теоретико-методологічне підґрунтя для подальших досліджень.

У другому розділі – «Аналіз ІТ-сектору української економіки в контексті відновлення та стабілізації» – здійснено комплексний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку ІТ-сектора України. Автор досліджує його структурні характеристики, роль у формуванні валової доданої вартості, експортного потенціалу та забезпеченні макроекономічної стійкості держави в умовах воєнних викликів. Вагомим науковим здобутком є проведене оцінювання мультиплікативного впливу ІТ-сектора із застосуванням моделі «витрати–випуск», що дозволило кількісно визначити прямі, непрямі та індуковані ефекти його функціонування в національній економіці. Окрему увагу приділено аналізу економічних та інституційних факторів розвитку ІТ-сектору, впливу людського капіталу, цифрових компетентностей, професійних асоціацій і кластерних об'єднань, а також проблемам цифрової нерівності та інституційного середовища функціонування галузі.

У третьому розділі – «Моделювання розвитку ІТ-сектору та його впливу на стабілізацію та відновлення національної економіки» – представлено найвагоміші результати авторського дослідження. Перш за все, запропоновано концептуальну вербальну модель впливу ІТ-сектора на національну економіку, у межах якої визначено основні канали передачі економічних імпульсів та взаємозв'язок ресурсних, фінансових і монетарних чинників економічного зростання. Подальший розвиток отримали методичні підходи до моделювання складних нелінійних взаємозалежностей шляхом використання штучних нейронних мереж. На основі побудованих моделей автором оцінено вплив ІКТ-сектора на економічне зростання України, визначено ключові фактори його розвитку, здійснено прогнозування середньострокової динаміки економічного зростання та частки ІКТ-сектора у валовій доданій вартості. Практичну цінність мають результати прогнозування, які можуть бути використані під час формування державної економічної політики, програм цифрової трансформації та післявоєнного відновлення України.

Представлена структура дисертації є логічною, внутрішньо узгодженою та забезпечує послідовне розкриття поставленої мети й виконання визначених завдань дослідження. Кожний наступний розділ логічно продовжує попередній: від формування теоретико-методичних засад дослідження – до комплексного економічного аналізу та подальшого розроблення власного інструментарію економіко-математичного моделювання. Така побудова роботи свідчить про системність наукового пошуку автора, належний рівень володіння сучасними методами економічних досліджень і забезпечує цілісність отриманих наукових результатів.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи Акулова О.О. полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад оцінювання ролі ІТ-сектора у відновленні та стабілізації національної економіки, а також розробленні нових підходів до моделювання його впливу на економічне зростання в умовах цифрової трансформації та післявоєнної відбудови України.

Ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави стверджувати, що отримані автором результати характеризуються належним рівнем наукової новизни, мають теоретичне й прикладне значення та суттєво розширюють наявні наукові уявлення щодо економічної ролі ІТ-сектора в сучасній економіці.

Основні результати, що характеризують наукову новизну дисертаційної роботи та особистий внесок автора у розв'язання поставленої наукової проблеми, полягають у такому:

вперше:

- обґрунтовано та реалізовано комплексний підхід до оцінювання впливу ІТ-сектора на відновлення і стабілізацію національної економіки, який поєднує аналіз прямого внеску сектору в основні макроекономічні показники, оцінювання мультиплікативних ефектів за допомогою моделі «витрати–випуск», застосування штучних нейронних мереж для моделювання нелінійних взаємозв'язків між ІТ-сектором і макроекономічними факторами, а також прогнозування економічного зростання і розвитку ІТ-сектора.

удосконалено:

- теоретичний підхід до ідентифікації ІТ-сектора у структурі цифрової та національної економіки шляхом його інтерпретації як «технологічного ядра» цифрової економіки та уточнення меж сектору за системою «ресурси – продукти – доходи – витрати»;
- методичний підхід до оцінювання впливу ІТ-сектора на національну економіку шляхом використання системи мультиплікаторів, що дозволяє комплексно визначати прямі, непрямі та індуковані ефекти його функціонування, а також оцінювати вплив сектору на валовий випуск, валову додану вартість, інвестиції, споживання та чистий експорт;

- систему прогнозування впливу ІТ-сектора на економічне зростання на основі моделей штучних нейронних мереж, яка враховує нелінійну взаємодію макроекономічних чинників та дозволяє формувати середньострокові прогнози розвитку економіки України;
- методичні засади інституційного аналізу розвитку ІТ-сектора шляхом виокремлення впливу нормативно-правового середовища, рівня інституційної стійкості держави та діяльності професійних об'єднань, що забезпечило диференційовану оцінку стимулюючих і стримуючих факторів розвитку сектору.

набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо дослідження впливу ІТ-сектора на національну економіку на основі інтеграції положень теорій інноваційного розвитку, творчого руйнування, секторної трансформації, ендогенного економічного зростання та інституційної економіки;
- наукові уявлення про сучасні світові тенденції розвитку ІТ-сектора, зокрема щодо його ролі як джерела емерджентного економічного зростання, формування непрямих мультиплікативних ефектів, існування «незафіксованого ВВП» та виконання функції адаптивного стабілізатора економіки в умовах кризових трансформацій;
- інструментарій порівняльного макроекономічного аналізу впливу ІТ-сектора на економіку на прикладі України та Польщі, що дозволив обґрунтувати близький рівень мультиплікативного впливу ІТ-сектора в обох країнах попри відмінності у масштабах їх економічного розвитку.

Загалом, наведені у дисертації положення, висновки та рекомендації відповідають критеріям наукової новизни, містять елементи, одержані автором особисто, характеризуються належним рівнем теоретичного узагальнення та практичної спрямованості. Отримані результати роблять вагомий внесок у розвиток теорії цифрової економіки, економіки інновацій та методології оцінювання впливу ІТ-сектора на економічне зростання, а також можуть бути використані під час формування державної політики цифрової трансформації, післявоєнного відновлення та забезпечення довгострокової економічної стійкості України.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Теоретичне значення дисертаційної роботи Акулова О.О. полягає в розвитку наукових положень економічної теорії, цифрової економіки та економіки інновацій щодо визначення місця і ролі ІТ-сектора в забезпеченні економічного зростання, структурної модернізації, відновленні та стабілізації національної економіки. Автором поглиблено теоретичні підходи до ідентифікації ІТ-сектора як системоутворюючого елемента цифрової економіки, уточнено механізми його впливу на макроекономічні процеси через міжгалузеві взаємозв'язки та

мультиплікативні ефекти, а також розвинено методологічні засади дослідження взаємодії цифрової економіки з іншими секторами національного господарства.

Наукову цінність становить запропоноване автором поєднання традиційних економічних методів аналізу з сучасними інструментами економіко-математичного моделювання, зокрема моделлю «витрати–випуск», економетричними методами та штучними нейронними мережами. Такий комплексний підхід розширює методичний інструментарій економічних досліджень і створює підґрунтя для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері цифрової трансформації, моделювання економічного зростання та оцінювання впливу високотехнологічних секторів на розвиток національної економіки.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання під час формування та реалізації державної політики у сфері цифрової трансформації, інноваційного розвитку, структурної модернізації економіки та післявоєнного відновлення України. Розроблені автором методичні підходи до оцінювання мультиплікативного впливу ІТ-сектора, аналізу інституційних факторів його розвитку та прогнозування економічного зростання можуть бути використані центральними органами виконавчої влади під час підготовки програм цифрового розвитку, стратегій підтримки ІТ-індустрії та документів стратегічного планування економічного розвитку держави.

Практичну цінність мають також запропоновані автором моделі прогнозування розвитку ІТ-сектора та економічного зростання із застосуванням штучних нейронних мереж, які можуть використовуватися для оцінювання можливих сценаріїв розвитку економіки, прогнозування наслідків управлінських рішень та обґрунтування пріоритетних напрямів державної економічної політики в умовах високої невизначеності та післявоєнної трансформації.

Окремі результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у діяльності органів державної влади, підприємств ІТ-сектора, професійних асоціацій, аналітичних центрів, а також у закладах вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін з економічної теорії, цифрової економіки, макроекономіки, економіко-математичного моделювання, державного регулювання економіки та управління інноваційним розвитком.

Практична значущість отриманих результатів підтверджується їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, оприлюдненням основних положень дисертації у наукових фахових виданнях, а також впровадженням окремих результатів дослідження у практичну діяльність Асоціації фахівців з нерухомості (ріелторів) України (АФНУ), де використано запропоновані автором підходи до оцінювання впливу ІТ-сектора та розрахунку мультиплікативних ефектів для підготовки аналітичних матеріалів і реалізації програм цифровізації процесів управління нерухомістю (довідка № 05-12/25 від 05.12.2025 р.). Окремі результати дослідження впроваджено в освітній процес Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана під час викладання дисциплін «Прикладний макроаналіз» та «Економічне

оцінювання», зокрема в частині використання авторської методики оцінювання мультиплікативних ефектів інноваційних секторів національної економіки (довідка від 15.12.2025 р.).

Таким чином, результати дисертаційної роботи мають вагомe теоретичне та практичне значення, сприяють подальшому розвитку наукових досліджень у сфері цифрової економіки та можуть бути ефективно використані для вирішення актуальних завдань економічного відновлення, цифрової трансформації та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності національної економіки України.

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

Основні наукові положення, висновки та практичні результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображені у 12 наукових працях, зокрема: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ у колективній монографії закордонного видання та 6 публікацій у матеріалах і тезах доповідей наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,28 др. арк., з яких особисто здобувачеві належать 3,62 др. арк.

Опубліковані праці повною мірою відображають основні етапи виконаного дослідження, зокрема результати теоретичного обґрунтування ролі ІТ-сектора в сучасній економіці, аналіз тенденцій його розвитку в Україні та світі, методичні підходи до оцінювання мультиплікативного впливу ІТ-сектора на національну економіку, результати економетричного аналізу, моделювання із застосуванням штучних нейронних мереж, а також практичні рекомендації щодо використання потенціалу ІТ-сектора в процесах післявоєнного відновлення та стабілізації економіки України.

Аналіз змісту наукових публікацій свідчить, що вони достатньо повно розкривають наукову новизну дисертаційної роботи, відображають особистий внесок автора у розроблення теоретичних, методичних і прикладних аспектів досліджуваної проблематики та відповідають змісту основних положень, наведених у дисертації.

Основні результати дослідження пройшли належну апробацію під час участі автора у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що дало можливість обговорити запропоновані підходи з науковою спільнотою та врахувати отримані рекомендації під час завершення дисертаційної роботи.

Отже, кількість, рівень та зміст наукових публікацій автора є достатніми для висвітлення основних результатів дисертаційного дослідження, відповідають встановленим вимогам щодо апробації результатів дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та підтверджують належний рівень їх наукового оприлюднення.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційної роботи Акулова О.О. дає підстави зробити висновок, що дослідження виконано з дотриманням основних принципів академічної доброчесності, визначених чинним законодавством. У роботі належним чином наведено посилання на використані наукові джерела, нормативно-правові акти, офіційні статистичні матеріали та результати досліджень українських і зарубіжних учених, що свідчить про коректне використання наукової інформації та повагу до авторських прав.

Структура дисертації, логіка викладення матеріалу, характер проведеного аналізу та сформульовані висновки дають підстави вважати, що отримані наукові результати є самостійним авторським дослідженням. Наукові положення, які визначені автором як такі, що характеризують наукову новизну, мають ознаки особистого внеску здобувача, належним чином аргументовані та підтверджені результатами проведених теоретичних, аналітичних і економіко-математичних досліджень.

Результати дисертаційної роботи пройшли апробацію у наукових публікаціях та виступах на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що забезпечує відкритість наукової дискусії та відповідає принципам академічної доброчесності.

За результатами ознайомлення з дисертацією не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації наукових результатів. Запозичення, використані автором, мають належне бібліографічне оформлення, а використання загальновідомих наукових положень не суперечить вимогам академічної етики.

Таким чином, дисертаційна робота Акулова О.О. відповідає вимогам академічної доброчесності, а її зміст і форма викладення узгоджуються з чинними нормативними вимогами щодо підготовки дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації

Аналіз анотації та змісту дисертаційної роботи Акулова О.О. свідчить про їх повну змістовну відповідність. Анотація коректно відображає мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, методологічні засади, основні положення наукової новизни, практичне значення отриманих результатів, а також висновки, сформульовані за результатами проведеного дослідження.

Наведені в анотації результати повною мірою відповідають змісту розділів дисертації, не містять положень, які не знайшли відображення в основному тексті роботи, а також не спотворюють сутність наукових результатів, отриманих автором. Основні елементи наукової новизни, практичної значущості та особистого

внеску здобувача узгоджені з відповідними положеннями дисертації та підтверджуються матеріалами проведеного дослідження.

Структура анотації відповідає встановленим вимогам до оформлення дисертаційних робіт, забезпечує цілісне уявлення про зміст дослідження та його основні результати. Виклад матеріалу є логічним, послідовним і достатньо інформативним для розуміння сутності виконаної наукової роботи.

Таким чином, зміст анотації є ідентичним основним положенням дисертації, адекватно відображає її структуру, наукову новизну, результати та висновки, що дає підстави стверджувати про відповідність анотації вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Високо оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Акулова О.О., її теоретичну та практичну значущість, необхідно зазначити, що окремі положення дослідження мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування.

1. Автором запропоновано комплексний підхід до оцінювання впливу ІТ-сектора на національну економіку із застосуванням моделі «витрати – випуск», економетричного аналізу та штучних нейронних мереж. Разом з тим у роботі недостатньо детально розкрито питання верифікації та порівняльної оцінки прогнозованої точності побудованих моделей. Зокрема, доцільно було б представити результати порівняння прогнозів нейронної мережі з класичними економетричними моделями (ARIMA, VAR, регресійними моделями тощо), що дозволило б більш переконливо обґрунтувати переваги обраного інструментарію.

2. Безумовною перевагою дисертації є порівняльний аналіз розвитку ІТ-сектора України та Польщі. Разом із тим, вибір лише однієї країни для міжнародного зіставлення дещо обмежує репрезентативність отриманих висновків. Доцільним було б доповнити дослідження аналізом досвіду інших держав Центральної та Східної Європи (Естонії, Литви, Румунії чи Чехії), що дозволило б ширше оцінити закономірності розвитку ІТ-сектора в країнах із подібними трансформаційними умовами.

3. У третьому розділі дисертації сформовано прогноз розвитку ІТ-сектора та економічного зростання України. Водночас результати дослідження мали б ще більшу практичну цінність, якби автор розробив декілька сценаріїв прогнозування (базовий, оптимістичний і песимістичний) залежно від темпів післявоєнного відновлення, зміни зовнішньоекономічної кон'юнктури та державної політики підтримки ІТ-сектора.

4. Запропоновані автором рекомендації щодо посилення ролі ІТ-сектора у процесах післявоєнного відновлення економіки є достатньо аргументованими та логічними. Разом з тим, окремі рекомендації мають концептуальний характер і

потребують подальшої конкретизації щодо механізмів їх реалізації, визначення відповідальних інституцій, необхідних ресурсів та системи оцінювання очікуваних економічних результатів.

Зазначені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують наукової цінності дисертаційної роботи, не впливають на обґрунтованість сформульованих автором висновків і не змінюють загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Акулова Олексія Олексійовича на тему «Економіка ІТ-сектора в відновленні та стабілізації національної економіки» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке вирізняється високою актуальністю, належним рівнем наукової новизни та вагомою практичною спрямованістю. У роботі комплексно вирішено важливе наукове завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад оцінювання впливу ІТ-сектора на процеси відновлення та стабілізації національної економіки, розроблено сучасні підходи до аналізу, моделювання та прогнозування його впливу на економічне зростання, досягнуто поставленої мети дослідження, сформульовано обґрунтовані наукові висновки та практичні рекомендації.

Основні результати дисертаційної роботи є логічно побудованими, належним чином аргументованими та апробованими. Їх достовірність підтверджується використанням сучасного методологічного інструментарію, зокрема методів економетричного аналізу, моделей «витрати – випуск», методів оцінювання мультиплікативних ефектів, а також моделей штучних нейронних мереж для прогнозування економічного зростання та розвитку ІТ-сектора. Автором опрацьовано значний масив наукової літератури, офіційних статистичних матеріалів, міжнародних аналітичних досліджень і нормативно-правових джерел.

Практична цінність отриманих результатів підтверджується їх впровадженням у діяльність Асоціації фахівців з нерухомості (ріелторів) України та в освітній процес Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Основні положення дисертації достатньо повно висвітлено у 12 наукових публікаціях автора та апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

За змістом, структурою, рівнем теоретичного опрацювання, ступенем обґрунтованості наукових положень, новизною одержаних результатів та їх практичним значенням дисертаційна робота Акулова Олексія Олексійовича повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а також вимогам, передбаченим постановами Кабінету Міністрів України: від 23 березня 2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах

вищої освіти (наукових установах)»; від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»; та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Акулов Олексій Олексійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
Навчально-наукового інституту управління,
економіки та природокористування
Таврійського національного університету
імені В.І. Вернадського

Ольга ПИЛИПЕНКО

*Прийнято за
засідання
Кафедри*

Ольга Пилипенко

Д-р О.О. Акулов